

MMO, 'Türkiye'nin Enerji Görünümü' raporunda hükümetin politikalarını inceledi:

'Bağımlılığa Çözüm Yok'

Makina Mühendisleri Odası, hükümetin enerji politikalarını incelediği çalışmada konulan hedeflere ulaşmaktaki zorluklara dikkat çekti. Çalışmada, hedeflerin gerçekleşmesi için cesaret verici gelişmeler bulunmadığı vurgulandı.

İklim ÖNGEL

Makina Mühendisleri Odası (MMO) yayımladığı "Türkiye'nin Enerji Görünümü Raporu"nda, hükümetin enerji sorununun çözümü için "Özelleştirmelerin tamamlanması ve nükleer güç santral yapımına başlanması" gibi hedefler olduğuna dikkat çekildi. Uygulanan özelleştirme politikalarının enerji fiyatlarını ucuzlatmak yerine artırdığı vurgulanan raporda, "Enerjide dışa bağımlılık sorununa çözüm üretilmediği" vurgulandı.

TMMOB MMO Enerji Gurubu'nun hazırladığı "Türkiye'nin Enerji Görünümü" başlıklı raporun genişletilmiş ikinci baskısı yayımlandı. Raporunda, "Hükümet'in Enerji Politikaları" başlığıyla 16 Eylül 2009 tarihinde Resmi Gazete'de yayımlanan ve 2012-2012 dönemini kapsayan "Orta Vadeli Program", Yüksek Planlama Kurulu'nun 18 Mayıs 2009 tarihinde yürürlüğe giren "Elektrik Enerji Piyasası ve Arz Güvenliği Strateji Belgesi" ve "2012 Yıllık Program" ele alınarak, hükümetin enerji sorununun çözümü ve geliştirilen bu çözümün sonuçları incelendi.

Hükümetin çözüm önerileri

MMO'nun raporuna göre Hükümet enerji sorununun çözümünü "Orta Vadeli Program"da şöyle hedefledi:

- Özelleştirmelerin tamamlanması,
- Nükleer güç santral yapımına başlanması,
- Doğalgaza aşırı bağımlılığı azaltmak üzere yerli ve yenilenebilir kaynaklara hız verilmesi,

- Türkiye'nin petrol, doğal gaz, elektrik kaynaklarının uluslararası pazara ulaştırılmasında transit güzergâh ve terminal ülke olması.

Hükümet'in programda gösterdiği hedeflere karşılık MMO raporunda şu değerlendirme yapıldı:

Fiyatlar ucuzlamadı: Özelleştirmelerin enerji fiyatlarını ucuzlatmadığı, kamu tekellerinin yerine uluslararası sermayeyle bağlantılı yerel tekellerin etkin olmasını sağladığı, en erken 10-12 yıl içinde devreye geçebilecek ve yakıt, teknoloji yönlerinden dışa bağımlı nükleer santrallerin enerji sorununu çözmek bir yana dışa bağımlılığı daha da artıracak açıktır. Hükümetin hazırladığı belgelerde ana hedef enerji sektörünün serbestleştirme adı altında tamamıyla özelleştirilmesidir. Hedeflerde esas olarak piyasa mekanizmalarının nasıl gerçekleştirileceği anlatılmakta, kamu elektrik dağıtım şirketlerinin özelleştirilmesinin hedefleri ortaya konulmaktadır.



Hedeflere ulaşmak olanaksız

Mevzuatta köklü değişiklik olmalı: Yerli ve yabancı kaynakların kullanımıyla ilgili hedefler ve elektrik üretiminde doğalgazın payının yüzde 30'un altına düşürülmesi hedefleri olumludur. Ancak bu hedefleri gerçekleştirmek yalnızca piyasa mekanizmalarıyla mümkün değildir. Hâlen yürürlükte olan Elektrik Piyasası Mevzuat'ında köklü değişiklikler yapılmadan, bu hedeflere ulaşılması imkânsızdır. Mevcut durumda elektrik üretimi için kaynakların kullanılmasındaki hedefler bir plan dahilinde hareket etmeden gerçekleştirilemeyecektir. Yürürlükteki mevzuat ise planlı yatırım yapmanın önündeki en büyük engeldir.

Bağımlılık perçinlenecek: Doğalgaz payının yüzde 30'un altına indirilmesi ve aynı şekilde ithal kömür uygulaması dışa bağımlılığı daha da perçinleyecektir. Yerli linyit ve taş kömürü kaynaklarının 2023 yılına kadar elektrik enerjisi üretimi amacıyla değerlendirilmesi hedefi doğrultusunda bugüne kadar cesaret verici gelişmeler olmamıştır. Bu hedefteki aksama, diğer hedeflerin de gözden geçirilmesini gerektirecektir. Her durumda, kamusal planlama ve denetimin esas alınması ve kamusal üretim tesislerinin de devrede olması şarttır.



Su üzerine yazı yazmak

AKP Hükümeti ustalık döneminde kapitalist küreselleşmeye entegrasyonu adım adım tesis etmekte. Her geçen gün bir ekisiği tamamlamakta ve biraz daha ilerleme kaydederek, kalan boşlukları doldurmaktadır.

Başbakan'a sorarsanız tarih yazmaktalar. Ancak bir de su üzerine yazdıkları var; insan hakları adına, demokrasi adına, bizatihi bu ülkenin insanların geleceği adına...

Bu yoldaki son icraatları, "Su Kanunu Tasarısı" olup, pek yakında piyasaya arz edilecek gibi görünüyor.

Hal böyle olunca da bu sayıda su üzerine yazı yazmak elzem oldu.

Ülke kaynaklarının özel sermayeye aktarılmasında su önemli bir adımdı ve sıra ona da geldi işte.

Küresel kapitalizm ilk önemli adımı, 1992'de Dublin Uluslararası Su ve Çevre Konferansı ile atmış, peşinden Dünya Su Forumları gelmişti. Suyun en temel insan hakkı olduğu fikrinden kapitalizm hep uzak durmuş, suyun kıt bir ihtiyaç maddesi olarak "ekonomik mal" olduğu fikrini benimsemiştir. Bu doğrultuda, suyu kamu mülkiyetinden çıkarıp özel mülkiyet alanına sokan bir dönüşümle "arz yönlü su politikaları"ndan "talep yönlü su politikaları"na geçişi dünya gündemine sokmuştur.

İngiltere'den başlayıp Arjantin, Bolivya, Meksika ve Filipinler'i içine alan pek çok piyasalaştırma uygulamalarında -özellikle düşük gelirli halk kitleleri için- tam bir kaos ve kabus ortamı oluşmuştur. Fiyatlar suya ulaşılamayacak düzeye gelmiş olup, özel sektör için karlı olmayan bölgelere suyun ulaştırılmadığı görülmüştür. Bu gerçek, TÜSİAD'ın "Küresel Su Krizine Çözüm Arayışları: Şebeke Suyu Hizmetlerinde Özel Sektörün Katılımı. Dünya Örnekleri Işığında Türkiye İçin Öneriler" adlı raporunda da kabul edilmiş olup; bunun aşılmasının rekabet içinde mümkün olabileceği, ancak su iletim ve dağıtımının doğal tekel olma niteliği taşıması nedeniyle bunun da çok zor olduğunun altı çizilmiştir. Bu durumda kaynaklarını elden çıkaran devlet bir kez daha yardıma çağrılmakta ve sübvansiyonlar dile getirilmektedir.

Bütün bu gerçeklere rağmen AKP, entegrasyon yolunda durmak yok yola devam diyerek, "Su Kanunu Tasarısı"ni hazırlamak ve hayata geçirmekle meşgul.

Su kaynaklarının özel sektöre aktarılması girişimleri aslında yeni değil. İrili, ufaklı yüzlerce içme suyu firmasından Coca Cola gibi gıda kartellerine kadar, zaten sularını şirketlere teslim edilmişti.

22 Şubat 2011 tarihli Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren 6172 sayılı Sulama Birlikleri Yasası ile tarımsal alanda atılan adım bir başka endişe verici gelişme olmuştur.

Parlamento'da bütün partilerin oyu ile geçen bu yasa, tarımda kullanılan suyun rantının uluslararası tekelere sunulmasının önünü çoktan açmıştı bile... Bu yasa ile "Su Birlikleri", mahalli idarelerden kopararak özel işletmelere dönüştürüldü ve kamu kaynaklarından aldıkları destek, pay kesildi. Zaten ödemelerde zorlanan köylü için yeni yatırımlara, bakım ve onarım masraflarına yetişmek hayal olacağından, artık özel şirket olan bu işletmelerin tekelinin eline geçmesi kaçınılmazdı ve öyle de olmaktadır. Kotalarla eli kolu bağlanmış, her gün artan fiyatlar nedeniyle gübre ve mazotu temin etmekte zorlanan köylü için sulama suyuna ulaşmak da artık hayal olacak. Peki ne olacak? Tarım arazileri birer birer elden çıkartılacak; tarım tekelere emanet edilirken, kent kahveleri işsiz göçmen köylülerle dolacak.

Yeni yasa ile beraber suyun ticarileşmesi hız kazanarak, önce ekonomik sıkıntı içinde kıvranan belediyelerden başlamak üzere kentlerde içme-kullanma suyu şebekeleri özel sektöre devredilecek. Zaten yeterli su tüketiminden yoksun olan düşük ve orta gelirli kentli kesim ya tamamen suya erişimden uzaklaşacak ya da su tüketimini insani gereksinimlerinin minimum seviyesine çekecek.

Hemen hemen tüm dinlerde öte dünya sorgulanması inancı mevcuttur. Eski Mısır inanışlarında da böyle bir sorgulamaya inanılmış. Sorguların sordukları sorulardan birinin de, "Nil'i kirlettin mi?" sorusu olduğuna inanılmış. Bu gidişle bu tür soruların da içeriği değişebilir. Örneğin şöyle bir soru gelebilir: "Suyu buldun mu, kullandın mı?" Yanıtın "Evet" olursa yandın; zira "Bu koşullarda suya ulaşabilenin vardır mutlak bir numarası" kanısı sorgucularda uyanabilir.

Lakin kapitalizme biat etmiş, suyu "hak" olmaktan çıkartıp, bir yudum suyu insanına çok görenler ve onlara bu berbat işi yapma olanağı verenler, siz eyy mütedeyyinler, Koca Ninem bile bilir ki; yatacak yeriniz yoktur!